

solum quod verbo Dei sint consentanea, verum etiam gratia potestatis et constituentis, ut quae sit ordinatio Dei ad id in verbo suo designata; voor de vertaling zie men de noot 1). Van eigen optreden van meerdere vergaderingen om zich in de plaats van kerkeraden te stellen, wordt hier in het geheel niet gerept. Als men echter zoo weinig nauwkeurig onderscheidt, kan men wel aankomen met een aantal z.g. bewijzen, maar beteekenen deze voor het punt in kwestie niets. Men moet bij zijn bewijzen zorg dragen te blijven bij de zaak, waarom het gaat.

Even weinig ter zake is Prof. Dr H. H. Kuypers verwijzing naar de „Synopsis purioris theologiae“, Disp. XLIX, § 58, 59, want daarin wordt slechts over het nemen van besluiten gehandeld, zooals duidelijk blijkt uit § 60, waarin staat: „Op de behandeling en beslissing van de ter synode voorgestelde zaken volgt de uitvoering, die bestaat in de zorg voor de inachtneming van de besloten zaken“. (Tractationem et conclusionem rerum propositarum in Synodo, Executio sequitur, quae est in procuracione observantiae rerum decretarum.) Dus eerst in § 60 wordt de behandeling der daadwerkelijke uitvoering begonnen, maar van daadwerkelijke wegschuiving van kerkeraden, en van een in de plaats van kerkeraden treden door meerdere vergaderingen, waarover het in het huidige geschil gaat, wordt ook daar niet gesproken. Doch in § 58 en 59 wordt gehandeld over het nemen van besluiten, vonnisgeving van schorsing en afzetting, welk recht van oordeelvorming en vonnisgeving nu echter niet in geschil is.

Ook faalt het beroep van Prof. Dr H. H. Kuypers op Dr A. Kuypers Sr, in „De Heraut“ van 15 Mei j.l. Want in de van hem uit zijn „Tractaat“ aangehaalde woorden spreekt hij in het geheel niet over zoodanige verdringing van kerkeraden door meerdere vergaderingen. Het punt, waarom het thans gaat, is bij deze aanhaling uit het gezicht verloren. Het zou ook inderdaad vreemd moeten heeten, dat de man, die daarna zoo geweldig tegen zoodanig optreden van classes en synodes toornde, even tevoren zulk optreden als elsch van het Gereformeerde kerkrecht zou voorgesteld hebben.

Welk een ongerijmdheid kan men betoogen, wanneer men bij zijne redeneering en bewijsvoering niet scherp blijft letten op het punt in geschil.

Niet gelukkiger is Prof. Dr H. H. Kuypers met zijn beroep op Dr F. L. Rutgers. Hij haalt van dezen het werk aan, dat deze met Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman heeft uitgegeven: „De Rechtsbevoegdheid onzer plaatselijke kerken“, maar blijkbaar uit den eersten druk. In den tweeden echter, die duidelijker is, schrijven de auteurs: „Wel mag de classis of synode kerkeradsleden ontzetten van hun ambt zolang de Kerk in het verband staat; maar als de Kerk dat vonnis niet erkent, verblijft aan de gezamenlijke Kerken geen ander verweermiddel dan om deze Kerk van het verband af te snijden“, blz. 179. Uit die woorden zelve toch blijkt duidelijk, dat „ontzetten van hun ambt“ hier niet beteekent de uitvoering van een ontzettingsvonnis, waarover het geschil betreffende de Classis Drachten loopt, doch het uitspreken of vellen van een vonnis, waarover dat verschil juist niet gaat. Deze bedoeling van Dr F. L. Rutgers en Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman kan nog te meer blijken uit hunne terugverwijzing naar blz. 31², 37—42, 57 noot sub 5^e en 6^e. Ook dit beroep op Dr F. L. Rutgers mist dus goeden grond.

Wel kan Prof. Dr H. H. Kuypers zich beroepen op sommige daden onzer Vaders. Maar die moeten eerst juist zelve aan Gods Woord en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht getoetst worden, vóór zij als voorbeeldig voor ons kerkelijk gedrag mogen gelden. Er moet nagegaan worden, voor hoever daarin verkeerde beschouwingen over de verhouding van kerk en staat nawerkten, en mogelijk meer wereldsche berekening en vleeschelijke machtssoefening werkten, dan de vrees Gods en het inzicht in het recht en de bevoegdheid van Godswege.

Machtsbesef en rechtsbevoegdheid zijn twee.

Niet de daden onzer Vaders op zichzelf geven de regelen aan voor ons handelen op kerkelijk gebied, maar Gods Woord, en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht.

De Kerkenorde is de grondslag van het rechtmatig kerkelijk handelen der kerken onderling. Binnen die perken moeten de kerken zich houden ook bij de onderlinge tuchtsoefening. Alle willekeur en ongeoorloofde machtsaanspraken zij geweerd. De meerdere kerkelijke

vergaderingen moeten zich niet gedragen als hiërarchische opperbesturen. Het Gereformeerde kerkrecht worde beleden, maar ook in alle kerkelijke handelingen der meerdere vergaderingen gevolgd in de praktijk.

S. GREIJANUS.

Geref. Kerken en Chr. Geref. Kerk.

Onze lezers zullen zich wel interesseeren voor den korten inhoud van een referaat, dat Ds M. Vreugdenhil voornemens is te houden op de algemeene ledenvergadering van de Refnistenorganisatie van F. Q. L. op Woensdag 15 Juni, in de groote aula der Theologische Hoogeschool te Kampen. In „Fax“ wordt daarvan volgende samenvatting gegeven:

I. Het is zeer te betreuren, dat de Synode der Chr. Geref. Kerk in Nederland van 1934 de vraag van Deputaten der Synode der Geref. Kerken in Nederland van 1933, „of zij bereid zijn samen te spreken, over hetgeen ons geschieden houdt en over de wijze, waarop de door God gewilde kerkelijke eenheid zou kunnen worden verkregen“ afwijzend beantwoord heeft, sprekende van een kerkrechtelijk, een confessioneel en een praktisch bezwaar tegen deze samenbrekking.

Gelukkig hebben Depp. der Chr. Geref. Syn. in opdracht hunner Synode de bezwaren in een nader rapport toegelicht, zoodat nu officiële gegevens ten dienste staan over de vraag, wat de Chr. Geref. verhindert met de Geref. tot kerkelijke eenheid te komen.

Dit rapport valt in 3 deelen uiteen: in een historisch gedeelte, een leerstellig gedeelte en praktische bezwaren.

II. De in het historisch gedeelte getrokken conclusie, dat de vereeniging der Chr. Geref. Kerk met de Doleerenden in 1892 een verloochening was van het standpunt der Afscheiding en een verlaten van de door Gods hand getrokken lijn van haar historie is onjuist.

Met dit oordeel „onjuist“ wordt niet ontkend, dat Afscheiding en Doleantie de vraag, of de Ned. Herv. Kerk een ware of valsche Kerk was, onderscheiden beantwoord hebben en dat er een niet te miskennen verschil was in beider wijze van reformatie, maar niettemin waren Afscheiding en Doleantie „een in alles, waar zij een in moesten zijn“ (Van Velzen).

III. De in het leerstellig gedeelte geuite bezwaren tegen het supra-lapsarisme en het daaruit voortvloeiend systeem, dat alom in de Geref. Kerken geleerd zou worden, worden gedragen:

- a. door een misverstand van de kwesties, die dat supra-lapsarisme aangaan;
- b. door het opleggen van enkeler gedachten aan de leer der Geref. Kerken;
- c. door een onvoldoende acht geven op de beslissingen van de Synode der Geref. Kerken in 1905.

Hier tegenover zij opgemerkt, dat het het goed recht is van de Chr. Geref. zich eerst goed te vergewissen over de leer der Geref. Kerken in deze zoo belangrijke vragen, en dat temeer, waar enkele uitdrukkingen in de beslissingen van genoemde Synode niet zoo scherp geformuleerd zijn als wel wenschelijk ware geweest.

IV. Aangaande de praktische bezwaren, die de gevolgen betreffen van de verbondsbeschouwing der Geref. Kerken en enkele artikelen door die Kerken in de Kerkorde opgenomen, kan vastgesteld worden:

- a. dat de eerste bezwaren, die zeer zeker gewettigd zouden zijn, als de veronderstelde verbondsbeschouwing de leer vormde van de Geref. Kerken, samenhangen met het sub III a, b en c genoemde;
 - b. dat de andere bezwaren toch van zeer geringe importantie zijn, gelet op de zoozeer geboden eenheid althans en dat ook in dezen voor een gedeelte weer uit het oog verloren wordt, dat de Geref. Kerken beoordeeld willen worden naar hun belijdenisgeschriften en niet naar de leeringen van particuliere personen.
- Hiermee wordt dus niet gezegd, dat deze bezwaren allen grond missen; vooral de uitbreiding van den bundel „Eenige gezangen“ had met het oog mede op eventuele vereeniging beter nagelaten kunnen worden, temeer waar in eigen kring toegegeven werd, dat het geen principiële zaak betrof.

V. Afgaande op het rapport, kan onze slotconclusie zijn, dat al zeer weinig aan de vereeniging in den weg staat en dat het zonde voor God is, deze breuk te laten voortbestaan.

Van onzen kant blijve men dan ook biddend arbeiden aan de vereeniging en werke mede aan het wegnemen van de misverstanden. Hierbij valle vooral de nadruk op het wegnemen van de misverstanden in de verbondsbeschouwing, doordat aangetoond wordt, dat de leer der Geref. Kerken de vastigheid van het verbond Gods handhaaft, maar waarbij ook alle misverstand zooveel mogelijk afgesneden worde, als zou het verbond Gods inhouden of veronderstellen wedergeboorte en verkiezing van al de bondelingen.

Over bijzondere openbaringen.

Zooals in den laatsten tijd de neiging opkomt tot het beschermen van de mystiek, zoo komt ook krachtens innerlijke noodzaak die naar het verdedigen van het geloof in „bijzondere openbaringen“ wederom zich toonen. Menschen, die critiek op één of meer van Kuypers gedachten durven beantwoorden met helle klachten over „loslating“ van Kuypers en Bavinck, gaan soms hierin voor; d.w.z. ze geven op dit punt mede prijs, wat óók Kuypers met moeite weer heeft opgebouwd.

Het is daarom goed, in dezen weer eens een enkel woord van de oude gereformeerde theologie aan te halen. De gereformeerde theologen toch hebben tegen de theorie, welke bijzondere openbaringen noodig achtte, zeer sterk gewaarschuwd; en ze deden dat juist in hun behandeling van de leer der H. Schrift. Later zou

men de kwestie herleiden tot een vraagpunt van de leer des heils; maar de oude gereformeerden gingen een beteren kant uit: zij wilden geen heilsleer buiten de Schrift om, en wilden daarom óók deze aangelegenheid behandeld zien bij het hoofdstuk: de H. Schrift.

Eenstemmig zijn ze daarbij in de veroordeeling van het valsche Schriftgebruik, waarbij men ter verdediging van bijzondere openbaringen los van de letter der Schrift zich beriep op 2 Kor. 3:6. In deze overbekende plaats lezen we immers, dat de letter doodt, doch dat de Geest levend maakt. De „enthousiasten“, onder welke de verschillende mystieke richtingen met name van Dooperschen inslag uit den Reformatie-tijd te verstaan zijn — de enthousiasten beriepen zich op dit woord, ten bewijze, dat de letter der Schrift slechts een doode letter was, waarmee men alle kanten uit kon. De Schrift was h.i. ambidextra, dat wil ongeveer zeggen: ze was gelijk aan een rechter, die zich dienstbaar laat stellen aan de eenen zoowel als aan de andere partij; men kon er twee kanten mee uit.

Hier tegenover nu stelden de gereformeerden eenstemmig, in de eerste plaats, dat de letter, waarvan 2 Kor. 3:6 sprake is, niet dood is, doch doodslaat, dat ze doodt; en dooden is toch geen handeling van een doode? Daarnaast merkten ze op, dat hier onder het woord „letter“ niet te verstaan was de letter der Schrift, doch de oudtestamentische wet. Het is niet onze taak, over de exegetische kwesties, die hier optreden, uitspraak te doen; doch wel mogen we er op wijzen, dat de gereformeerden van den nieuweren tijd in de kernvragen ten dezen het met de klassiek-gereformeerden eens zijn, en ook, dat nog onlangs in het nieuwste woordenboek op het N.T. er op gewezen is, dat volgens Paulus' voorstelling God het is, die met behulp der wet rechterlijk veroordeelen wil, „dooden“; en waar Hij dit door middel van de letter der wet gedaan heeft, daar blijkt deze letter juist bijzonder geschikt om datgene te doen, wat God er mee bereiken wil. Terecht wijst dan ook dit woordenboek er op, dat het schrift der wetstafel niet zonder meer als „letter“ mag worden vertaald; en dat de opvatting, volgens welke het grieksche woord zóómaar met „letter“ zou te vertalen zijn, maar al te zeer een verkeerde interpretatie van Paulus' brieven in de hand gewerkt heeft. Af te wijzen is z.i. elke spiritualistische interpretatie, alsof tegenover de letter der Schrift haar geest en tegenover het somatische lichaam haar eigenlijke of meervoudige zin zou staan.

In dit zelfde verband nu keeren de gereformeerden van vroeger tijd zich heftig tegen alle enthousiasten, Schwentkeldianen en Welgellianen, ook waar laatstgenoemden een bevestigend antwoord plachten te geven op de vraag, of er naast en buiten Gods geschreven woord om nog een ander woord gegeven werd, dat dan niet geschreven was, een inwendig woord, zooals b.v. bijzondere geestverrukkings, private openbaringen, gesprekken met engelen, droomen van God afkomstig, onmiddellijke stemmen van God, enz. Tegenover het „ja“ van de mystieken stelden de gereformeerden hun „neen“; en ze komen er tegen op, dat men aan zulke private openbaringen geloof hechten zal, alsof deze gelijke autoriteit zouden hebben als de Schrift, ja zelfs een autoriteit, hooger dan die der Schrift. De consequentie immers van dit standpunt zou dan hierop neerkomen, dat de Schrift zelf nog weer zulke bijzondere revelaties noodig had om te worden verstaan en begrepen. Maar zóó werd de vastheid ontzegd aan de Schrift en toegekend aan wat buiten haar omging. Het „proton pseudos“, de kernfout, van zulke gedachten zagen de gereformeerden hierin, dat men in dit voetspoor gaande de letter der Schrift dubbelzinnig zou achten, een regel die onvoldoende was en waar men niet op aan kon. En tegenover al dergelijke theorieën hielden zij vast aan den letterlijken zin der Schrift; en ook aan het recht om met behulp der Schrift verder te redeneeren, en conclusies te trekken juist uit wat Zij had gesproken. Niet uit zulke aparte „openbaringen“, doch uit de Schrift mocht men wettig concludeeren met behulp van syllogismen, verkregen uit discursief denken. Daarmede verviel dan meteen het verachtelijke woord, dat Thomas Münzer slechts voor den bijbel over had gehad met zijn: Bibel — Babel — Babel.

En wanneer er enthousiasten zijn en Herrnhutten, die met een beroep op 1 Joh. 2:20 en 27 van zichzelf beweerden, dat zij toch maar de zalving van den H. Geest hadden, de „zalving vanwege den Heilige“, waaronder dan h.i. juist het „inwendige licht“ te verstaan zou zijn, zulks dan weer in tegenstelling met het licht van den maar-geschréven-bijbel, dan stelden de gereformeerden daartegenover, dat onder die „zalving“ te verstaan waren geestelijke gaven van den H. Geest; daarmede werd echter in geen enkel opzicht de geloovige losgemaakt van de Schriftletter zelf: hij had immers deze gaven slechts verkregen onder inwerking van de Schriftletter? Trouwens, dezelfde brief, die over deze „zalving“ schreef, beval onophoudelijk den band aan het Woord aan, gelijk zij opmerkten.

Met dezelfde stelligheid opponeeren de gereformeerden ook nog tegen andere kwalificaties, die „de mystici“ van de Schrift dorsten geven. De Schrift, zoo merken de gereformeerde theologen op, was geen „Delphisch zwaard“, d.w.z. geen zwaard, waarvan de werking nog onzeker was. Ze was geen boek, waar men meer dan één kant mee uit kon; en ook was ze geen „was-sen-neus“, die zich gevoegelijk liet aanpassen bij verschillende gelaatsvormen. Ze was een maatstaf, die niet meegaf, een maatstaf, niet van lood, maar van steen; niet week, maar hard; een maatstaf, die zich niet accommodeerde aan het materiaal dat te meten

was, doch geen men-staf diende. Het is onvasten opriepen! dezen geest hierboven den Heil. „Waarsche de de Zalv. Brief van alsmede e Mystiek G. thousiaste commenta die ten ordinaire te bestrijf a.w., Pict mede naa Groningen synode, ra den inner nieuwe p handeld. En zoo in achter onder om gedaan v van bizon Wij blijve reeds herf de dogm mystiek (trekking de intuït schien oc vertoogen continuee

Een op

Enige eerste ar mijn naa geschreve blad dit i Het is ni te komen hebben ge kunnen o gehad. Ge staan; m orgaan e rectificat recht het weer rak strijd wa heeft rec week de A heeft ahandeld

(Alle Ds I

In ver een coll tinus; deze bel de vrag krijgen

De ge linus ze van zijn Reeds steling c leven na Toch slissende

Op ee den tuh gen. Om den tuh boom. I „Hoe la Waaron eind va „Zoo“ den va weende zie, dan als van die zing op en l blikkelij gelaat i soms ki lijks pl geheel i hoord. Ik or